

Gál Csaba ny. mk. ezredes:

KATONAI ÉS HADITECHNIKAI HÍREK, INFORMÁCIÓK A NAGYVILÁGBÓL

OROSZORSZÁG HAJLANDÓNAK MUTATKOZIK EGYES ÚJ FEGYVEREIT FEGYVERKORLÁTOZÁSI EGYEZMÉNY HATÁLYA ALÁ HELYEZNI

Az orosz és az amerikai külügyminiszter április közepén egyebek mellett fegyverzetkorlátozásról is tárgyalt, miután Moszkva jelezte, hogy hajlandó egyes új nukleáris fegyvereit bevonni a két ország között még érvényben lévő fegyverzetkorlátozási egyezménybe.¹ Ennek előfeltétele, hogy Washington beleegyezzen az egyezmény érvényességének meghosszabbításába. Pompeo amerikai külügyminiszter hangsúlyozta, hogy bármilyen további fegyverzetkorlátozási tárgyalást a Trump elnök által meghatározott alapon kell lefolytatni, vagyis Kína bevonásával háromoldalú megállapodást kell elérni. Putyin elnök felajánlotta a 2021-ben lejáró – de a felek egyetértése esetén öt évvel meghosszabbítható – Új START, a két ország között jelenleg egyetlen érvényben lévő fegyverzetkorlátozási megállapodás meghosszabbítását. Moszkva azonban nem tartja reálisnak a kínaiak részvételét a tárgyalásokban, látva Peking vonakodását egy olyan megállapodástól, amely csökkentené Kína amúgy is jelentősen kisebb nukleáris arzenálját. Az orosz fél a jelenleg még fejlesztés alatt álló RSz–28 Szarmat (SS–X–30 Satan 2) típusú nehéz interkontinentális ballisztikus rakétát és a 2019 decemberében hadrendbe állított Avangard hiperszonikus siklóeszközt ajánlotta bevonni a meghosszabbítandó fegyverzetkorlátozási megállapodásba. A 2010-ben aláírt Új START mindegyik fél részére 1550 nukleáris robbanófej és 700 hordozó (rakéta, repülőgép) rendszerben tartását engedélyezi.

OROSZORSZÁG MŰHOLD ELLENI KÉPESSÉGET TESZTELT

Az Amerikai Egyesült Államok Űrparancsnokságának (SPACECOM²) alárendeltjei április 15-én észlelték, hogy Oroszország műhold elleni (ASAT³) rakétát tesztelt.⁴ A SPACECOM szóvivője szerint a Nudol rakétarendszer mobil változatáról indították az elfogórakétát, de a kísérlet eredményeként nem észlelték űrszemét keletkezését, vagyis ütközés nem történt az űrben. Ezért ez inkább repülési, nem pedig elfogási teszt volt. Bár az esemény jelentős visszhangot váltott ki nemzetbiztonsági körökben és a médiában, szakértők szerint annak nincs nagy jelentősége.⁵ Mivel nem növekedett az űrszemét mennyisége, az űr nem lett veszélye-

¹ Russia shows willingness to include new nuke, hypersonic weapon in arms control pact. The Associated Press, 14. 04. 2020. https://www.defensenews.com/global/the-americas/2020/04/17/russia-shows-willingness-to-include-new-nuke-hypersonic-weapon-in-arms-control-pact/?utm_source=clavis (Letöltés időpontja: 2020. 04. 18.)

² Space Command.

³ Anti-satellit.

⁴ Aditya Jadhav: Russia tests ASAT-capable missile system. Jane's Defence Weekly, 17. 04. 2020. <https://www.janes.com/article/95586/russia-tests-asat-capable-missile-system> (Letöltés időpontja: 2020. 04. 18.)

⁵ Mike Wall: Don't panic about Russia's recent anti-satellite test, experts say. Space, 30. 04. 2020. <https://www.space.com/russia-anti-satellite-weapon-fears-overblown.html> (Letöltés időpontja: 2020. 05. 20.)

sebb az ott keringő műholdak számára, ráadásul az oroszok már vagy tízszer tesztelték a Nudolt, vagyis a rendszer még nem tűnik kiforrottnak, bevethetőnek. Az értékelések szerint a rakéta csak az alacsony Föld körüli pályákon⁶ (LEO⁷) keringő műholdakra lehet veszélyes, viszont az amerikaiak a legkorszerűbb katonai felderítő- és kommunikációs műholdjaikat ennél sokkal magasabb, gyakran geostacionárius, a földfelszíntől 35 730 km magas keringési pályára pozicionálják. A szakértők többsége egyetért abban, hogy – bár az Amerikai Egyesült Államok, Oroszország és Kína is folytat ilyen jellegű kísérleteket – nem a műholdakkal történő ütközés a legjobb megoldás a cél elérésére. Hatásosabb lehet az elektronikai harc eszközeinek vagy a nagy energiájú lézerfegyverek bevetése.

AZ OROSZ HADERŐ ÁTVETTE AZ ELSŐ T–90M TÍPUSÚ HARCKOCSIKAT

A közelmúltban befejeződtek a T–90M Proriv típusú harckocsi csapatpróbái, és áprilisban a harceszköz első példányai megérkeztek a Moszkvához közeli 2. gárdahadosztály alárendeltjeihez.⁸ A T–90M a T–90 harckocsi legújabb változata, kifejlesztését az alapváltozatot gyártó Ural Vagon Zavod gyár mérnökei végezték. Az orosz Védelmi Minisztérium azt tervezi, hogy az elkövetkező években 350–400 db T–90 harckocsit korszerűsít T–90M változatra, valamint folytatja a már hadrendben lévő T–72 és T–80 típusú harckocsik korszerűsítését is. E döntések oka, hogy az Armata-család harceszközeinek – harckocsi, gyalogsági harcjármű stb. – hadrendbe állításáig keletkező technológiai lemaradást ideiglenesen ily módon csökkentse. Az új, korszerű T–14 típusú Armata harckocsi darabára 8–12 millió USD között van, míg egy T–90 korszerűsítéséhez csak 1,5–2,5 millió USD szükséges. A T–90M esetében felhasználták a drágább T–90MSz exportváltozatnál alkalmazott egyes korszerű technológiai megoldásokat és rendszereket. Emellett a T–90M megkapta a T–14 számára kifejlesztett Kalina automatikus célkövető és tűzvezető rendszert, a 2A46 125 mm-es sima csövű lövegét korszerűsítették, a csőből indított 9M119M Refleksz páncéltörő rakéta hatótávolsága 5000 m lett. A T–90M lőszer-javadalmazása 43 db, ebből 22–24 db az automata töltőberendezésben, a többi az átalakított toronyban van. Személyzete 3 fő.

VÁRHATÓAN FELGYORSUL AZ ÚJ GENERÁCIÓS AMERIKAI INTERKONTINENTÁLIS BALLISZTIKUS RAKÉTA FEJLESZTÉSE

2017-ben az Amerikai Egyesült Államok Légierője megbízta a Northrop és a Boeing cégeket, hogy a földi bázisú hadászati elrettentés (GBSD⁹) programja keretében kezdjék el egy új interkontinentális ballisztikus rakéta kifejlesztését, amellyel a 2020-as évek közepén felválthatják a Minuteman III típusú rakétát.¹⁰ Időközben a Boeing kilépett a programból, így

⁶ Az Európai Űrügynökség az alacsony Föld körüli pálya határait 160 és 1000 km földfelszín feletti magasságokkal határozza meg. Types of orbits. The European Space Agency, 30. 03. 2020. https://www.esa.int/Enabling_Support/Space_Transportation/Types_of_orbits (Letöltés időpontja: 2020. 05. 20.)

⁷ Low Earth Orbit.

⁸ Russian Army Receives New T-90M MBT. Defense Update, 20. 04. 2020. https://defense-update.com/20200420_t90m.html (Letöltés időpontja: 2020. 05. 06.)

⁹ Ground Based Strategic Deterrent.

¹⁰ Valerie Insinna: Northrop could get \$85 billion award to make next-gen ICBMs sooner than expected. Defense News, 16. 04. 2020. <https://www.defensenews.com/space/2020/04/16/northrop-could-be-getting-an-85b-award-to-produce-next-gen-icbms-sooner-than-expected/> (Letöltés időpontja: 2020. 04. 18.)

a Northrop egyedül folytatja a munkát. Eredetileg 2020 szeptemberében tervezték egy várhatóan 89 Mrd USD nagyságú összeg kiutalását a cégnek. Nem kizárt, hogy a koronavírus okozta járvány miatt bekövetkezett gazdasági visszaesés negatívan hat az Amerikai Egyesült Államok védelmi költségvetésére is, de szakértők szerint – mivel a nukleáris triád fejlesztése már közel egy évtizede prioritást élvez – nem valószínű, hogy az előirányzott összeget csökkentenék. Sőt, vannak arra utaló jelek, hogy az összeget a Northrop cég a tervezett időpont előtt megkapja. A Minuteman III rakétákat az 1960-as években rendszeresítették, azóta csak kisebb korszerűsítéseket végeztek rajtuk, üzemidejüket már nem érdemes hosszabbítani.

AMERIKAI HADIHAJÓK JELENTEK MEG A BARENTS-TENGEREN

Május elején a Pentagon bejelentette, hogy az Amerikai Egyesült Államok Haditengerészetének négy hajója arktiszi biztonsági műveletet hajtott végre a Barents-tengeren, Oroszországtól északra, miután Oroszország és Kína a világjárvány idején növekvő mértékben tesztelte az amerikai védelmi képességeket tengeren és levegőben egyaránt.¹¹ Az egyre nagyobb stratégiai jelentőséggel bíró északi vizeken a négy amerikai hajó – három rakétaromboló és egy támogatóhajó – egy brit fregatt is elkísérte, hogy „így érvényesítsék a hajózás szabadságát és demonstrálják a szövetségesek közötti zökkenőmentes integrációt”. Amerikai felszíni hadihajók a Barents-tengeren az 1980-as évek közepe óta nem hajóztak, és szükségessé vált, hogy a haditengerészek felfrissítsék az esetleges műveleti területre vonatkozó ismereteiket. A konfliktusok elkerülése érdekében az amerikai fél előzetesen tájékoztatta az orosz felet a műveletről. Egy héttel korábban amerikai hadihajók hasonló céllal voltak jelen a Dél-kínai-tengeren, a Kína által magának követelt, vitatott hovatartozású szigetek térségében. A kínai fél kevésbé volt megértő, időnként agresszívan viselkedett, nem fogadta el a hajózásra vonatkozó nemzetközi szabályokat.

A BRIT HADERŐ VEZETŐ NÉLKÜLI SZÁLLÍTÓ JÁRMŰVEKET VÁSÁROL

A brit haderő keresi annak lehetőségét, hogy csökkentse a katonák terhelését, növelje mozgékonyaságukat és harcértéküket. Ennek érdekében szakaszjárműrobot (RPV¹²) elnevezéssel kísérleti programot indítottak, melynek keretében vizsgálják vezető nélküli szárazföldi járművek (UGV¹³) alkalmazásának lehetőségeit a harctéren.¹⁴ Április közepén bejelentették, hogy a szárazföldi csapatok részére négy Mission Master elnevezésű UGV-t rendeltek a Rheinmetall Canada vállalattól. A 8×8 kerékképletű úszóképes jármű maximális sebessége száraz terepen 40 km/h, vízben 4 km/h. Hossza 2,95 m, tömege kb. 750 kg, a szállítható hasznos teher 600 kg (vízen 400 kg). Feladattól függően hordozhat fegyverzetet, löszert, felderítést segítő eszközöket, szükség esetén 60 másodperc alatt két hordágy felszerelésé-

¹¹ US Navy ships in Barents Sea near Russia, 1st time since 1980s. Space Daily, 04. 05. 2020. https://www.spacedaily.com/reports/US_Navy_ships_in_Barents_Sea_near_Russia_1st_time_since_1980s_999.html (Letöltés időpontja: 2020. 05. 06.)

¹² Robotic Platoon Vehicle.

¹³ Unmanned Ground Vehicle.

¹⁴ Melanie Rovey: British Army orders four Rheinmetall Mission Master-Cargo UGVs. Jane's Defence Weekly, 16. 04. 2020. <https://www.janes.com/article/95580/british-army-orders-four-rheinmetall-mission-master-cargo-ugvs> (Letöltés időpontja: 2020. 04. 18.)

vel sebesültek kimentésére is alkalmassá tehető. Autonóm és félautonóm vezérléssel, illetve távirányítással működtethető. Az UGV-k szervizelését, fenntartását és az azokat működtető állomány kiképzését a Rheinmetall BAE Systems Land vállalat végzi.¹⁵ A jármű elektromos meghajtású, az alapváltozat akkumulátorai 8 órás üzemidőt biztosítanak számára, de megnövelt hatótávolságú változatban üzemideje a 24 órát is meghaladhatja.¹⁶

A VENEZUELA LÉGVÉDELEM KÍNAI RADARRAL ÉSZLELT EGY AMERIKAI LOPAKODÓ REPÜLŐGÉPET

Május 12-én a venezuelai légvédelem észlelte, hogy egy amerikai F-22 Raptor típusú repülőgép túlságosan megközelítette az ország légtérét, ezért figyelmeztető jelzést küldött számára.¹⁷ Az incidens után a venezuelai haderő figyelmeztette az amerikai légierőt, hogy figyelmeztetés nélkül tüzet nyit minden olyan amerikai repülőgépre, amely kísérletet tesz az ország légtérének megsértésére. Jelentések szerint a lopakodóképeséggel rendelkező amerikai repülőgépet kínai JY-27 típusú radarral észlelték. Kína 2016 novemberében állította ki először a radart egy repülőbemutató alkalmával, miután – a hazai média jelentése alapján – az év februárjában szintén egy Raptor légi útját követte Japánból Dél-Koreába. A JY-27 háromdimenziós radar felderítési távolsága állítólag 500 km, működési frekvenciája a 30–300 MHz-es sávban van. Arra nincs bizonyíték, hogy Venezuela vásárolt volna ilyen radart, de szakértők szerint Kína szokása, hogy bizonyos korszerű eszközöket átad baráti országoknak tesztelésre, hogy tapasztalatokat szerezzen a működésükről. Ezt támasztja alá az az információ, miszerint 2019 augusztusában JY-27 típusú radart észleltek egy pakisztáni légibázison. Pakisztán nem jelentette be, hogy vásárolt ilyen radart, és Kína sem adott hírt ilyen eszköz eladásáról bármely országnak is.

TENGERI INCIDENS KÖVETKEZMÉNYEKÉNT ELSÜLLYEDT EGY VENEZUELA JÁRÓRHAJÓ

Március 30-án kora hajnalban a portugál zászló alatt közlekedő, utasokat nem szállító *Resolute* üdülőhajó a karib-tengeri, Venezuelához tartozó Tortuga szigettől 13 mérföldre sodródott, amikor a venezuelai haditengerészet *Naiquatá* járőrhajója megközelítette.¹⁸ A hadihajó kapitánya felszólította a *Resolute* kapitányát, hogy kövesse őt a közeli Margarita sziget kikötőjébe, mert megsértette országa felségvizet. A hajót üzemeltető Columbia Cruise Services (CCS) vállalat szerint a hajó akkor már egy napja sodródott a sziget közelében az alapterületen működő hajómotorokon végzett karbantartási munkák miatt. A *Resolute*-ot megközelítő fegyveres járőrhajóról rádióan megkérdezték az üdülőhajó ott-tartózkodásának okát. Amikor a hajó kapitánya a CCS németországi irodájával beszélt rádióan, közben (feltehetően

¹⁵ James Pugh: RBSL supports British Army with mission robots. 07. 05. 2020. <https://www.shropshirestar.com/news/business/2020/05/07/rbsl-supports-british-army-with-mission-robots/> (Letöltés időpontja: 2020. 05. 19.)

¹⁶ Mission Master Unmanned Ground Vehicle. Army Technology. <https://www.army-technology.com/projects/mission-master-unmanned-ground-vehicle/> (Letöltés időpontja: 2020. 05. 19.)

¹⁷ Venezuelan Air Defence's Chinese-made Radar Detects US F-22 Stealth Jet. Defense World, 13. 05. 2020. https://www.defenseworld.net/news/26971/Venezuelan_Air_Defence_s_Chinese_made_Radar_Detects_US_F_22_Stealth_Jet#.XsBHS2d1OUk (Letöltés időpontja: 2020. 05. 12.)

¹⁸ Joseph Trevithick: This Venezuelan Patrol Ship Sunk Itself After Ramming A Cruise Liner With A Reinforced Hull. The Drive, 01. 04. 2020. <https://www.thedrive.com/the-war-zone/32853/this-venezuelan-patrol-ship-sunk-itself-after-ramming-a-cruise-liner-with-an-reinforced-hull> (Letöltés időpontja: 2020. 04. 18.)

figyelmeztető) lövések hallatszottak, és a venezuelai katonák megkíséreltek átszállni a hajó fedélzetére. Ezt követően a járőrhajó többször 45 fokos szögben nagy sebességgel nekiment a *Resolute* orrának azzal a szándékkal, hogy azt venezuelai vizek felé fordítsa. Az üdülőhajó azonban az Atlanti-óceán északi, időnként jégtáblákkal borított részén is rendszeresen megfordul, ezért orr-részét megerősítették. Az ütközések következtében a *Naiguatá* olyan súlyosan sérült, hogy víz tört be a hajtótestbe, és végül elsüllyedt. A CCS tájékoztatása szerint a *Resolute* a helyszín közelében maradt addig, míg kiderült, hogy nincs szükség a segítségére a 44 fős személyzet kimentéséhez.

NIGÉRIA KÍNAI FEGYVEREKET VÁSÁROL

A főként tüzérségi eszközöket gyártó kínai Norinco¹⁹ vállalatcsoport 2019-ben egy 152 millió USD értékű nigériai tendert nyert meg, melynek keretében katonai felszerelést és kiképzési szolgáltatást biztosít a nyugat-afrikai országnak.²⁰ Április elején a kínai fél megkezdte a megrendelt eszközök leszállítását, amikor 17 új páncélozott jármű, közöttük VT4 típusú harckocsik, SH5 105 mm-es önjáró tarackok és ST1 105 mm-es önjáró páncéltörő lövegek érkeztek meg hajón Nigériába. A járművek mellett kiraktak 15 db 40 lábas konténert²¹ is a harceszközökhöz szükséges tartalék alkatrészekkel és kiegészítő felszerelésekkel. A harcjárművek kijelölt személyzete már megkapta a szükséges kiképzést Kínában. Az eredeti tervek szerint a szállítmánnyal érkeztek volna kínai kiképzők is, hogy a hadsereg több tagját is kiképezzék a helyszínen, de a koronavírus-járvány egyelőre ezt megakadályozta. A hadsereg fegyverzetének korszerűsítésétől a kormány azt reméli, hogy hatékonyabban léphet fel az országban tevékenykedő különböző terrorista csoportok, bandák, köztük a Boko Haram ellen.²²

BARÁTI TŰZBEN MEGHALT 19 IRÁNI TENGERÉSZ

Május 11-én az Iráni Haditengerészet bejelentette, hogy az előző napon az Ománi-öbölben tartott haditengerészeti gyakorlaton az egyik kilőtt rakéta célt tévesztett és eltalált egy támogatóhajót.²³ Az incidensben 19 tengerész meghalt, 15 fő megsebesült. Jelentések szerint a *Konarak* könnyű támogatóhajó vontatta a kijelölt célterületre a gyakorlócélt, de nem távolodott el tőle elég messze, és a *Jamaran* fregattról indított hajó elleni rakéta a támogatóhajó tatját találta el. Egy, az iráni haderővel kapcsolatban álló weboldalon közzétett videófelvétel szerint feltehetően a rakéta önrávezető rendszere hibásodott meg, ezért találta el a céltől nem

¹⁹ China North Industries Group Corporation Limited.

²⁰ Nigeria Receives Chinese Artillery, VT4 MBT & ST1 Tank Destroyer. Defense World, 09. 04. 2020. https://www.defenseworld.net/news/26694/Nigeria_Receives_Chinese_Artillery_VT4_MBT_ST1_Tank_Destroyer#.Xpr-LU2m3IU (Letöltés időpontja: 2020. 04. 18.)

²¹ Egy konténerben 67,7 m³ térfogatú, illetve 26,3 t tömegű áru helyezhető el. 40-foot Container – Dimensions, Measurements and Weight. iContainers. <https://www.icontainers.com/help/40-foot-container/> (Letöltés időpontja: 2020. 05. 19.)

²² Dylan Malysov: Nigeria receives VT4 main battle tanks from China. Defence Blog, 09. 04. 2020. <https://defence-blog.com/army/nigeria-receives-vt4-main-battle-tanks-from-china.html> (Letöltés időpontja: 2020. 05. 19.)

²³ Friendly Fire Incident Kills 19 In Iranian Navy Drill. Radio Free Europe, 11. 05. 2020. <https://www.rferl.org/a/iran-missile-strikes-own-vessel-killing-one-and-wounding-15/30605160.html> (Letöltés időpontja: 2020. 05. 12.)

elégg nagy távolságban lévő *Konarakot*. A találatot kapott hajót a fedélzetén kitört tűz eloltását követően a közeli iráni kikötőbe vontatták. A videó végén elhangzik a feltetelezés, hogy az incidens „ellenséges elektronikai hadviselés” következménye is lehet. Iráni szóhasználatban az „ellenség” általában az Amerikai Egyesült Államokra utal.²⁴

FOGOLYCSERE UKRAJNÁBAN

Még az ortodox húsvét előtt, április 16-án az ukrán kormány és a két keleti terület szeparatista vezetése fogolycserét hajtott végre.²⁵ Az ukrán elnöki hivatal tájékoztatása szerint a szeparatisták 20 foglyot adtak át – ők 14 napos karanténba kerültek –, míg a kormány 14 főt engedett szabadon, de közülük hárman nem szándékoztak visszatérni a donyecki, illetve a luhanszki területre. Ukrajna ombudsmanja szerint mintegy 200 főt tartanak fogva a két kelet-ukrajnai területen, további 115-öt pedig Oroszországban és az annektált Krím-ben. Volodimir Zelenszkij 2019 májusában megválasztott ukrán elnök jelentős erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy a 2014 óta tartó konfliktusban fogságba esett állampolgárait kiszabadítsa. Az első ilyen eseményre 2019 szeptemberében került sor, amikor Ukrajna és Oroszország 35 foglyot cserélt ki, decemberben pedig – az ukrán és az orosz elnök párizsi megállapodását követően – az ukrán kormány 124 főt adott át a szeparatistáknak, míg tőlük 76 állampolgárát kapta vissza.²⁶ Az áprilisi, harmadik fogolycseréhez vezető tárgyalások március elején kezdődtek, de a járvány miatt a tervezettnél lassabban haladtak, és csak április 8-án zárultak sikerrel. A 2014-ben kitört konfliktusban eddig több mint 13 ezer ember halt meg.²⁷

FELHASZNÁLT IRODALOM

40-foot Container – Dimensions, Measurements and Weight. iContainers. <https://www.icontainers.com/help/40-foot-container/>

Friendly Fire Incident Kills 19 In Iranian Navy Drill. Radio Free Europe, 11. 05. 2020. <https://www.rferl.org/a/iran-missile-strikes-own-vessel-killing-one-and-wounding-15/30605160.html>

Insinna, Valerie: *Northrop could get \$85 billion award to make next-gen ICBMs sooner than expected*. Defense News, 16. 04. 2020. <https://www.defensenews.com/space/2020/04/16/northrop-could-be-getting-an-85b-award-to-produce-next-gen-icbms-sooner-than-expected/>

Iran Army Video Says Missile Homing Device Or ‘Enemy’ Responsible For Naval Incident. Radio Farda, 12. 05. 2020. <https://en.radiofarda.com/a/iran-army-video-says-missile-homing-device-or-enemy-responsible-for-naval-incident/30608385.html>

²⁴ Iran Army Video Says Missile Homing Device Or ‘Enemy’ Responsible For Naval Incident. Radio Farda, 12. 05. 2020. <https://en.radiofarda.com/a/iran-army-video-says-missile-homing-device-or-enemy-responsible-for-naval-incident/30608385.html> (Letöltés időpontja: 2020. 05. 12.)

²⁵ Ukraine swaps prisoners with rebels ahead of Orthodox Easter. Space War, 16. 04. 2020. https://www.spacewar.com/reports/Ukraine_swaps_prisoners_with_rebels_ahead_of_Orthodox_Easter_999.html (Letöltés időpontja: 2020. 04. 18.)

²⁶ Ukraine, Russia-Backed Separatists Hold Another Prisoner Swap. Radio Free Europe, 16. 04. 2020. <https://www.rferl.org/a/ukraine-russia-backed-separatists-begin-new-round-in-prisoner-swap/30558758.html> (Letöltés időpontja: 2020. 05. 20.)

²⁷ Ukraine, Pro-Russia Separatists Hold First Prisoner Swap of 2020. The Moscow Times, 16. 04. 2020. <https://www.themoscowtimes.com/2020/04/16/ukraine-pro-russia-separatists-hold-first-prisoner-swap-of-2020-a70009> (Letöltés időpontja: 2020. 05. 20.)

- Jadhav, Aditya: *Russia tests ASAT-capable missile system*. Jane's Defence Weekly, 17. 04. 2020. <https://www.janes.com/article/95586/russia-tests-asat-capable-missile-system>
- Malysov, Dylan: *Nigeria receives VT4 main battle tanks from China*. Defence Blog, 09. 04. 2020. <https://defence-blog.com/army/nigeria-receives-vt4-main-battle-tanks-from-china.html>
- Mission Master Unmanned Ground Vehicle. Army Technology. <https://www.army-technology.com/projects/mission-master-unmanned-ground-vehicle/>
- Nigeria Receives Chinese Artillery, VT4 MBT & STI Tank Destroyer. Defense World, 09. 04. 2020. https://www.defenseworld.net/news/26694/Nigeria_Receives_Chinese_Artillery_VT4_MBT_STI_Tank_Destroyer#.Xpr-LU2m3IU
- Pugh, James: *RBSL supports British Army with mission robots*. 07.05. 2020. <https://www.shropshire-star.com/news/business/2020/05/07/rbsl-supports-british-army-with-mission-robots/>
- Rovery, Melanie: *British Army orders four Rheinmetall Mission Master-Cargo UGVs*. Jane's Defence Weekly, 16. 04. 2020. <https://www.janes.com/article/95580/british-army-orders-four-rheinmetall-mission-master-cargo-ugvs>
- Russian Army Receives New T-90M MBT. Defense Update, 20. 04. 2020. https://defense-update.com/20200420_t90m.html
- Russia shows willingness to include new nuke, hypersonic weapon in arms control pact. The Associated Press, 14. 04. 2020. https://www.defensenews.com/global/the-americas/2020/04/17/russia-shows-willingness-to-include-new-nuke-hypersonic-weapon-in-arms-control-pact/?utm_source=clavis
- Trevithick, Joseph: *This Venezuelan Patrol Ship Sunk Itself After Ramming A Cruise Liner With A Reinforced Hull*. The Drive, 01. 04. 2020. <https://www.thedrive.com/the-war-zone/32853/this-venezuelan-patrol-ship-sunk-itself-after-ramming-a-cruise-liner-with-an-reinforced-hull>
- Types of orbits. The European Space Agency, 30. 03. 2020. https://www.esa.int/Enabling_Support/Space_Transportation/Types_of_orbits
- Ukraine, Pro-Russia Separatists Hold First Prisoner Swap of 2020. The Moscow Times, 16. 04. 2020. <https://www.themoscowtimes.com/2020/04/16/ukraine-pro-russia-separatists-hold-first-prisoner-swap-of-2020-a70009>
- Ukraine, Russia-Backed Separatists Hold Another Prisoner Swap. Radio Free Europe, 16. 04. 2020. <https://www.rferl.org/a/ukraine-russia-backed-separatists-begin-new-round-in-prisoner-swap/30558758.html>
- Ukraine swaps prisoners with rebels ahead of Orthodox Easter. Space War, 16. 04. 2020. https://www.spacewar.com/reports/Ukraine_swaps_prisoners_with_rebels_ahead_of_Orthodox_Easter_999.html
- US Navy ships in Barents Sea near Russia, 1st time since 1980s. Space Daily, 04. 05. 2020. https://www.spacedaily.com/reports/US_Navy_ships_in_Barents_Sea_near_Russia_1st_time_since_1980s_999.html
- Venezuelan Air Defence's Chinese-made Radar Detects US F-22 Stealth Jet. Defense World, 13. 05. 2020. https://www.defenseworld.net/news/26971/Venezuelan_Air_Defence_s_Chinese_made_Radar_Detects_US_F_22_Stealth_Jet#.XsBHS2d1OUk
- Wall, Mike: *Don't panic about Russia's recent anti-satellite test, experts say*. Space, 30. 04. 2020. <https://www.space.com/russia-anti-satellite-weapon-fears-overblown.html>